

ข้อมูลพื้นฐานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน
ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ความเป็นมาของโครงการ

ความเป็นมาของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน สืบเนื่องจากเครือข่ายองค์กรชาวบ้านที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดน่าน (เครือข่ายทรัพยากรป่าไม้ชุมชนและเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืน) ได้เล็งเห็นสถานการณ์ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงในจังหวัดน่าน จึงร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวงและบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเชิงอนุรักษ์บนพื้นที่สูงเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรดินที่เสื่อมโทรมจากการทำการเกษตรพื้นที่สูง โดยบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยได้ขออนุมัติ

คณะทำงานปลูกหญ้าแฝก
มูลนิธิโครงการหลวงเพื่อส่งเสริม
กิจกรรมดังกล่าวในการประชุม
คณะทำงานปลูกหญ้าแฝก
มูลนิธิโครงการหลวงเมื่อวันที่
๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ และที่
ประชุมได้มีมติให้ส่งเสริมการ
ปลูกพืชเพื่อเป็นรายได้แก่
ครอบครัว ควบคู่ไปกับการปลูก
หญ้าแฝกด้วย เพื่อเกิดประโยชน์
แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืนโดย
มูลนิธิโครงการหลวง (หม่อมเจ้า
ภคเดช รัชฎี) มอบให้สถาบันวิจัย
และพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การ
มหาชน) เข้าร่วมกับเครือข่าย
จังหวัดน่านเพื่อดำเนินการ
ดังกล่าว

ต่อมาเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๙ พระครูสุจิณ นันทกิจ ประธานศูนย์การเรียนรู้วัดโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ได้ขอขยายเครือข่ายการพัฒนาภายใต้มูลนิธิโครงการหลวงในพื้นที่หมู่บ้านชาวเขาเผ่าเมี่ยน (เย้า) ตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ในวันที่ ๒๒ - ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๙ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี ประธานมูลนิธิโครงการหลวงเดินทางไปจังหวัดน่าน ทรงร่วมประชุมและรับฟังรายงานจากส่วนราชการต่างๆของจังหวัดน่าน ได้เข้าร่วมเวทีชุมชนเพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นร่วมกับชุมชนทั้ง ๓ ชุมชน คือ กลุ่มชุมชนตำบลสะเนียน กลุ่มชุมชนวัดโป่งคำ และกลุ่มชุมชนวัดสันเจริญ จังหวัดน่าน

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๙ หม่อมเจ้าภิศเดช รัชนี ประธานมูลนิธิโครงการหลวงพร้อมคณะได้รับทราบข้อมูลและสถานการณ์การดำเนินงานโครงการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก) ในพื้นที่ตำบลสะเนียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ซึ่งโครงการดังกล่าวเกิดจากการประสานงานความร่วมมือของคณะกรรมการเครือข่ายรางวัลลูกโลกสีเขียวบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวง ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดน่านได้รับการเสนอชื่อให้ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียว จำนวน ๒ ท่าน ได้แก่ พระครูสุจิณ นันทกิจ (วัดโป่งคำ อำเภอสันติสุข) และอาจารย์สมบัติ แก้วทิพย์ (บ้านสันเจริญ อำเภอท่าวังผา)

ทั้งนี้จังหวัดน่านได้มีการถวายต้อนรับและนำเสนอข้อมูลที่ห้องประชุม ๑ โรงพยาบาลจังหวัดน่าน โดยมีผู้บริหาร บุคคลสำคัญจังหวัดน่านร่วมถวายการต้อนรับ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน พระครูพิทักษ์นันทคุณ พระครูสุจิน นันทกิจ

นายแพทย์บุญยงค์ วงศ์รักมิตร นายแพทย์คณิต ตันตีสิริวิทย์ สือมวลงชน และหัวหน้าส่วนราชการทั้งระดับจังหวัดน่านและอำเภอเมืองน่านที่เกี่ยวข้อง

พื้นที่ดำเนินงาน สถานที่ตั้ง สภาพพื้นที่

ขนาดที่ตั้ง

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน ตั้งอยู่ที่จุดพิกัด X ๖๗๖๕๘๓.๐๐ Y ๒๐๙๑๒๖๔.๐๐ ระดับความสูง ๓๖๑ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม ๔ หมู่บ้านได้แก่หมู่ที่ ๑๐ บ้านละแบ๋ยา บ้านห้วยเฮือ หมู่ที่ ๑๑ ตำแหน่งที่หมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างที่ ๕๑๔๖IV จุดพิกัดที่ ๗๑๐๙๓๓ ห่างเขาไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของหมู่บ้านห้วยระพี ประมาณ ๓ กิโลเมตร พื้นที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๔๐๐-๕๐๐ เมตร หมู่ที่ ๑๕ บ้านห้วยระพีตำแหน่งที่หมู่บ้านตั้งอยู่ระหว่างที่ ๕๑๔๖IV จุดพิกัดที่ ๗๑๘๙๑๒ ห่างออกไปจากบ้านละแบ๋ยาเข้าไปทางทิศเหนือ ประมาณ ๖ กิโลเมตร พื้นที่ตั้งชุมชนอยู่ตามหุบเขา หมู่ที่ ๑๖ บ้านสมุนใหม่ ที่พิกัด UTM.X=๖๗๕๕๗๒,Y๒๐๙๑๓๘๓ ระวังแผนที่ ๕๑๔๖ IV ความสูงจากระดับน้ำทะเล ๓๐๐ เมตร อยู่ห่างจากที่ทำการอำเภอเมืองน่านมาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ประมาณ ๒๐ กิโลเมตร และห่างจากเทศบาลเมืองน่าน ประมาณ ๒๓ กิโลเมตร ลักษณะพื้นที่ประกอบด้วยภูเขาเตี้ยๆ ป่าไม้มีลำห้วยสมุนไหลผ่าน พื้นที่ทำการเกษตรเป็นเขารอบๆ หมู่บ้านมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับเขตพื้นที่ ต.บ่อ อ.เมืองน่าน จ.น่านและ ต.ขุนควร อ.ปง จ.พะเยา
ทิศใต้	ติดกับเขตพื้นที่ ต.ถ้ำตอง อ.เมืองน่าน จ.น่าน และ ต.แม่ชะนิง อ.เวียงสา จ.น่าน
ทิศตะวันออก	ติดกับเขตพื้นที่ ต.ผาสิงห์ อ.เมืองน่าน จ.น่าน
ทิศตะวันตก	ติดกับเขตพื้นที่ ต.สวด อ.บ้านหลวง จ.น่านและ ต.สระ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่เป็นที่ราบตามไหล่เขา บ้านห้วยละแบ๋ยา และบ้านห้วยเฮือ ตั้งอยู่บนที่ราบตามไหล่เขาและถูกล้อมรอบด้วยภูเขาสูง ในระดับความสูง ๓๒๐ - ๔๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำยาว-น้ำสวด ในเขตป่าอนุรักษ์โซน C

อยู่ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น 2

กลุ่มบ้านเป้าหมายในการดำเนินงาน

หมู่บ้าน	ชนเผ่า	ความสูง:เมตร	บริบทพื้นที่	ครัวเรือน	ประชากร
ห้วยละเป้ายา	เมี่ยน	350-450	เงาะ ข้าวไร่ ข้าวโพด	142	619
ห้วยฮือ	เมี่ยน	400-500	ข้าวไร่ ข้าวโพด	110	547
ห้วยระพี	เมี่ยน	400-500	ข้าวไร่ ข้าวโพด	48	242
สมุนใหม่	เมี่ยน	350-450	เงาะ ข้าวไร่ ข้าวโพด	128	847
สะเนียน	เมือง	200-300	ข้าวไร่-นา ข้าวโพด	261	684
เหนือวัด	เมือง	200-300	ข้าวไร่-นา ข้าวโพด	177	581
ห้วยลี	เมี่ยน	200-300	ข้าวไร่ ข้าวโพด	188	867
น้ำโค้ง	เมี่ยน	400-500	ข้าวไร่ ข้าวโพด	249	867
สองแคว	ม้ง	200-300	ข้าวไร่ ข้าวโพด	373	1,817
วังตาว	เมือง	200-300	ข้าวไร่-นา ข้าวโพด	264	801
บ้านกาไส	เมือง	200-300	ข้าวไร่ ข้าวโพด	218	661
ห้วยปุก	ถิ่น	200-300	ข้าวไร่ ข้าวโพด	155	536
กลางพัฒนา	เมี่ยน	200-300	ข้าวไร่ ข้าวโพด	84	444
ใหม่เจริญสุข	ม้ง	200-300	ข้าวไร่ ข้าวโพด	123	715

ข้อมูลระดับการพัฒนา ABCD ของหมู่บ้าน กลุ่มบ้านในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน

พื้นที่โครงการฯ	พื้นที่รับผิดชอบกลุ่มบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ระดับพัฒนา
สะเนียน	๑. ห้วยละเป้ายา	๑๐	สะเนียน	เมือง	น่าน	B
สะเนียน	๒. ห้วยเฮือ	๑๑	สะเนียน	เมือง	น่าน	C
สะเนียน	๓. ห้วยระพี	๑๕	สะเนียน	เมือง	น่าน	C
สะเนียน	๔. สมุนใหม่	๑๖	สะเนียน	เมือง	น่าน	B
สะเนียน	๕. วังตาว	๗	สะเนียน	เมือง	น่าน	B
สะเนียน	๖. ห้วยปุก	๙	สะเนียน	เมือง	น่าน	C
	พื้นที่ t&v					
	ไม่มี					

สภาพพื้นที่ ภูมิอากาศ และแหล่งน้ำ

สภาพพื้นที่ พื้นที่เป็นที่ราบตามไหล่เขา ระดับความสูง ๓๒๐ - ๔๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำยาว-น้ำสวด ในเขตป่าอนุรักษ์ โซน C อยู่ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้น ๒

ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศในหนึ่งรอบปีมีอยู่ ๓ ฤดู คือ หน้าฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – กันยายน หน้าหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์ และหน้าร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม – เมษายน โดยมี อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๓ - ๒๕ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด ๓๘ องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด ๑๐ องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปี ๙๙.๕๒ มิลลิเมตร (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองน่าน ปี พ.ศ. ๒๕๔๙)

แหล่งน้ำ บ้านห้วยละบ้ายา อาศัยน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจากประปาภูเขา จำนวน ๕ จุด บ้านห้วยเหือ อาศัยน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจากประปาภูเขาต่อท่อลงมาใช้ในหมู่บ้าน โดยใช้จากแหล่ง ๒ แห่ง คือ ลำน้ำห้วยเหือ และลำน้ำห้วยข่อย บ้านห้วยระพี มีแหล่งน้ำจากประปาภูเขา ๑ จุด โดยต่อน้ำมาจากลำห้วยยิงฟานมาใช้ภายในหมู่บ้านมีบ่อพักอยู่ ๒ - ๓ จุด เพื่อช่วยกรองส่วนของตะกอน และสิ่งสกปรกเพื่อให้ได้น้ำที่สะอาดขึ้น บ้านสมุนใหม่ อาศัยน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคจากประปาซึ่งต่อท่อมา แหล่งน้ำ ๓ แห่ง คือ ลำห้วยม่วง ห้วยละบ้ายา และห้วยหนาม

น้ำอุปโภคและบริโภค ทุกหลังคาเรือนมีน้ำใช้โดยเป็นระบบ

ปัญหาในฤดูแล้งน้ำไม่เพียงพอ และไม่สะอาด

ประปาภูเขา แต่มีเท่าที่ควร สำหรับระบบน้ำเพื่อการเกษตรพบว่าขาดแคลนเป็นอย่างมากเนื่องจากลำห้วยที่อยู่

ระดับสูงกว่าหมู่บ้านเมื่อก่อสร้างฝายหรือระบบประปาภูเขาแล้วนำน้ำมาใช้ไม่เพียงพอเพราะต้นทุนน้ำมีน้อย และส่วนลำห้วยที่มีขนาดใหญ่มีปริมาณน้ำเพียงพอที่อยู่ต่ำกว่าระดับพื้นที่ทำการเกษตรและที่ตั้งชุมชน ถ้านำน้ำขึ้นมาใช้ต้องมีเครื่องจักรหรือไฟฟ้าสูบขึ้นมา ซึ่งตรงนี้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

ศูนย์ทรัพยากรภาค ๖ จังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการเจาะบ่อน้ำบาดาลจำนวน ๒ บ่อ ให้ปริมาณน้ำ ๕ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และก่อสร้างถังเก็บน้ำ ขนาด ๑๒ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ ถัง และโครงการชลประทานจังหวัดน่าน ได้ทำการก่อสร้างถังเก็บน้ำ จำนวน ๒ ถัง ขนาดบรรจุถึง ละ ๒๗๐ ลูกบาศก์เมตรและก่อสร้างถังเก็บน้ำ จำนวน ๖ ถัง ขนาดบรรจุถึง ละ ๑๐๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อม ฝายต้นน้ำจำนวน ๔ ฝายพร้อม ทำระบบส่งน้ำ

สภาพเศรษฐกิจ สังคมชุมชน สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน

สภาพประชาชน ร้อยละ ๙๕ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และร้อยละ ๕ ประกอบอาชีพอื่นๆ คือ รับจ้าง งานหัตถกรรม ค้าขาย รับราชการ และหาของป่า ทั้งนี้การเพาะปลูกเป็นแบบทำไร่หมุนเวียน โดยปลูกพืชหลัก คือ เงาะข้าวไร่ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีการใช้สารกำจัดวัชพืช และปุ๋ยเคมีจำนวนมาก และทำพิธีกรรมต่างๆ เมื่อมีเวลาว่างจะรับจ้างปักผ้า คนหนุ่มสาวจะไปขายน้ำเต้าหู้ นอกหมู่บ้านจะส่งเงินมาให้กับพ่อแม่ทางบ้านช่วงเทศกาลกลับมาครั้งหนึ่ง ปัจจุบันโครงการพัฒนาแบบพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนี่ยนได้พัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนโดยการส่งเสริมอาชีพทางเลือกเพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกร โดยประกอบด้วย ส่งเสริมการปลูก พืชผักในและนอกโรงเรือนเพื่อจำหน่ายตลาดชุมชน/ตลาดข้อตกลง สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตพืชไร่ (ข้าวไร่ และถั่ว) ส่งเสริมปลูกไม้ผลที่มีความเหมาะสม กับสภาพพื้นที่ ได้แก่ เงาะ มะนาว มะม่วง อาโวคาโด ทดแทนการปลูกพืชไร่ ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์และประมง หมู ไก่ และปลา เพื่อสร้างรายได้เสริม และเพื่อการบริโภค ส่งเสริมการแปรรูปข้าวไร่พันธุ์เบ๊ยวักู้ ที่มีคุณค่าทางอาหารสูง และพัฒนางานหัตถกรรมท้องถิ่นและประยุกต์

เกษตรกรตำบลสะเนี่ยนมีปัญหาลดผลผลิตไม้ผลตกต่ำ ได้แก่ลิ้นจี่ ไม้มีคุณภาพ ส่งผลให้จำหน่ายได้ในราคาถูก เนื่องจากการทำการเกษตรของเกษตรกรยังขาดความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพและไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของผู้บริโภค

ความต้องการ ชุมชนต้องการให้รัฐส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือกใหม่หรือปรับปรุงคุณภาพไม้ผลที่มีอยู่เดิมให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามความต้องการของตลาด ลดต้นทุนการผลิต หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี การปลูกพืชผักสวนครัวที่ใช้ระบบเกษตรอินทรีย์ และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้ การส่งเสริมการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้ส้อ การบูร ยางพารา ไม้รวก ไม้เปราะ และพัฒนางานหัตถกรรมให้มีมาตรฐานและคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด รวมถึงการอบรมให้ความรู้ในด้านการเกษตรมีการจัดศึกษาดูงานพื้นที่ตัวอย่างรวมถึงการส่งเสริมอาชีพนอกภาคเกษตรในด้านต่าง ๆ ให้กับชุมชน

หมู่บ้าน	ตำบล	รายได้ต่อครัวเรือน
ห้วยละเป๋ายา	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐
ห้วยเฮือ	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐
ห้วยระพี	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐
สมุนใหม่	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐
สะเนี่ยน	สะเนี่ยน	๑๐๐,๐๐๐
เหนือวัด	สะเนี่ยน	๑๐๐,๐๐๐
ห้วยลี	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐
น้ำไค้ง	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐
สองแคว	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐
วังดาว	สะเนี่ยน	๑๕๐,๐๐๐
บ้านกาไส	สะเนี่ยน	๑๐๐,๐๐๐
ห้วยปุก	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐
กลางพัฒนา	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐
ใหม่เจริญสุข	สะเนี่ยน	๘๐,๐๐๐

สังคมชุมชน เกษตรกรตำบลสะเนี่ยนมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ เกิดการแข่งขันทางด้านวัตถุดิบ มีหนี้สินมาก ทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งเกิดจากการลงทุนด้านการเกษตรสูงและได้รับผลตอบแทนต่ำ รวมถึงมีภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตรส่งผลให้การศึกษาของประชากรในชุมชนโดยเฉลี่ยมีการศึกษต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานบังคับ มีการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนขาดการสืบทอด รวมถึงประชากรบางส่วนออกไปรับจ้างและค้าขายอยู่ต่างจังหวัด

ชุมชนแสดงความต้องการพัฒนากิจกรรมของศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมชนเผ่าเย้า (เมี่ยน) และให้ความร่วมมือที่จะลดค่าใช้จ่ายโดยการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ รวมทั้งต้องการการจัดระบบสวัสดิการต่าง ๆ ภายในชุมชน

สิ่งแวดล้อม เรื่องน้ำเพื่อการเกษตรเนื่องจากยังไม่มีระบบท่อน้ำจากลำห้วยไปเก็บกักไว้ในถังเก็บกักน้ำขนาดใหญ่แล้วปล่อยน้ำลงสู่แปลงเกษตรกร และน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอาศัยน้ำจากประปาภูเขาซึ่งน้ำไม่สะอาด เนื่องจากไม่มีถังตกตะกอน มีการแผ้วถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยเพื่อปลูกข้าวโพดมีผลกระทบต่อการใช้พื้นที่ของหน้าดินทำให้เกิดดิน สไลด์พังทลายมาทับถมเส้นทางคมนาคมระหว่างบ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ – บ้านห้วยเหือ หมู่ที่ ๑๑ เพราะเส้นทางดังกล่าวเป็นถนนดินลูกรัง

ชุมชนต้องการให้รัฐสนับสนุนการพัฒนากระบวนชลประทานที่สามารถนำน้ำจากแหล่งที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกพืชได้ตลอดปีและสามารถกระจายน้ำอย่างทั่วถึงส่วนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคต้องการน้ำบาดาลพร้อมระบบกรองน้ำที่ได้มาตรฐานการให้ความรู้เรื่องการวางแผนการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร และต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกินเพื่อให้เกิดความชัดเจน รวมถึงการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตรโดยชุมชนมีส่วนร่วมและรณรงค์การปลูกหญ้าแฝก

โครงสร้างพื้นฐาน

เส้นทางคมนาคม หมู่บ้านละแบ๋ยา หมู่ที่ ๑๐ ถนนจากหมู่บ้านละแบ๋ยา เข้าไปสู่ตัวจังหวัดน่าน เป็นถนนลาดยาง รพช.หมายเลข นน. ๓๐๓๓ สายสะเนี่ยน – ละแบ๋ยา ซึ่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองน่านมาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๒๐ เมตร และห่างจากเขตเทศบาลเมืองน่านประมาณ ๒๓ กิโลเมตร ถนนที่ใช้เชื่อมโยงภายในหมู่บ้านส่วนมากเป็นถนนคอนกรีต ส่วนถนนที่ใช้สำหรับเดินทางเข้าไปยังพื้นที่การเกษตรเป็นถนนดินลูกรังมีขนาดของถนนไม่เท่ากัน มีทั้งถนนที่กว้าง และถนนที่มีขนาดเล็ก ขึ้นอยู่กับแต่ละสภาพของพื้นที่ การสัญจรไปมา ส่วนใหญ่จะใช้รถจักรยานยนต์ในการเดินทางมีบางครั้งถ้าหากเดินทางเข้าสู่ในตัวเมืองก็จะใช้รถยนต์ในการเดินทางระยะเวลาในการเดินทางจากสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ถึงโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนี่ยน ใช้เวลาในการเดินทาง ๕ ชั่วโมง ๑๑ นาที (ระยะทาง ๒๙๕ กิโลเมตร)

หมู่บ้านห้วยเหือ หมู่ที่ ๑๑ จากตัวเทศบาลเมืองน่าน ไปถึงบ้านห้วยเหือ ใช้ระยะทางรวมกัน ๓๔ กิโลเมตร ทั้งนี้ได้ใช้ถนนสายสะเนี่ยน – ละแบ๋ยา มีระยะสิ้นสุดที่บ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ ตำบลสะเนี่ยน เป็นระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร และต่อเข้าไปอีกเป็นถนนดินลูกรัง มีระยะทางอีกประมาณ ๙ กิโลเมตร ถึงบ้านห้วยเหือ ซึ่งเป็นเขตรระยะสิ้นสุดของเส้นทางสายนั้น

หมู่บ้านห้วยระพี หมู่ ๑๕ จากตัวเขตเทศบาลเมืองน่าน เข้าไปถึงบ้านห้วยระพี ซึ่งใช้ถนน รพช. หมายเลข นน ๓๐๓๐ สายสะเนียน – ละบัวยา ใช้ระยะทาง ๒๙ กิโลเมตร ทั้งนี้เป็นถนนลาดยาง ๒๓ กิโลเมตร มีระยะทางสิ้นสุดที่ บ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ ส่วนทางที่ต่อเข้าไปในหมู่บ้านเป็นถนนดินลูกรังรวมระยะทาง ๖ กิโลเมตร ถึงบ้านห้วยระพี หมู่ ๑๕ ส่วนถนนที่ใช้สัญจรภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเชื่อมโยงกันภายในหมู่บ้าน และถนนที่ใช้เดินทางเข้าไปยังพื้นที่การเกษตรเป็นถนนดิน มีขนาดความกว้าง และแคบขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และการพัฒนา

ของชาวบ้าน การเดินทางสัญจรไปมาส่วนใหญ่จะใช้รถมอเตอร์ไซค์ในการเดินทาง

หมู่บ้านสมุนใหม่ หมู่ ๑๖ จากตัวเขตเทศบาลเมืองน่าน เข้าไปถึงบ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ใช้ถนน รพช. หมายเลข นน ๓๐๓๐ สายสะเนียน – ห้วยละบัวยา โดยใช้ระยะทาง ๒๓ กิโลเมตร ซึ่งเป็นจุดที่สิ้นสุดของถนนลาดยางสายดังกล่าว ส่วนของถนนที่ใช้สัญจรภายในหมู่บ้านจะเป็นถนนคอนกรีตที่เชื่อมโยงกันภายในหมู่บ้านและถนนที่ใช้ไปหาพื้นที่การเกษตรจะเป็นถนนดินลูกรังมีขนาดกว้างและแคบแตกต่างกันไป แล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่ คนในชุมชนส่วนมากในการสัญจรไปมาจะใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะในการเดินทาง

ถนน ในหมู่บ้านการดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน จะเป็นถนนคอนกรีตในหมู่บ้านเกือบทั้งหมดเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ทุกหมู่บ้าน

ไฟฟ้า ภายในหมู่บ้านมีไฟฟ้าจากส่วนภูมิภาคใช้ทุกหลังคาเรือนมีไฟฟ้าใช้ แต่จะพบปัญหากระแสไฟฟ้าขัดข้อง เมื่อเกิดฝนฟ้าคะนอง

โทรศัพท์ โทรศัพท์ มีโทรศัพท์สาธารณะใช้ในหมู่บ้านและส่วนมากจะมีโทรศัพท์มือถือใช้เกือบทุกครัวเรือน ทั้งระบบ AIS

ประชากร ในหมู่บ้านพื้นที่ดำเนินงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียน

หมู่บ้าน	ชนเผ่า	ความสูง:เมตร	ครัวเรือน	ประชากร
ห้วยละบัวยา	เมี่ยน	350-450	142	619
ห้วยฮือ	เมี่ยน	400-500	110	547
ห้วยระพี	เมี่ยน	400-500	48	242
สมุนใหม่	เมี่ยน	350-450	128	847
สะเนียน	เมือง	200-300	261	684
เหนือวัด	เมือง	200-300	177	581

ห้วยลี	เมียน	200-300	188	867
น้ำไค้ง	เมียน	400-500	249	867
สองแคว	ม้ง	200-300	373	1,817
วังตาว	เมือง	200-300	264	801
บ้านกาไส	เมือง	200-300	218	661
ห้วยปุก	ถิ่น	200-300	155	536
กลางพัฒนา	เมียน	200-300	84	444
ใหม่เจริญสุข	ม้ง	200-300	123	715

การศึกษา บ้านห้วยละเป้ายา มีโรงเรียนขยายโอกาส ๑ แห่ง เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำหมู่บ้าน ๑ แห่งซึ่งใช้ร่วมกับบ้านสมุนใหม่ บ้านห้วยเฮือมีโรงเรียนบ้านห้วยเฮือ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ จำนวน ๑ แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานที่เตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าสู่ โรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ๑ แห่งบ้านห้วยระพีมีโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ๑ แห่ง คือโรงเรียนบ้านห้วยระพี เป็นสาขาของโรงเรียนบ้านห้วยเฮือ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ บ้านสมุนใหม่มีศูนย์เด็กเล็ก ๑ แห่ง

การสาธารณสุข ด้านสาธารณสุข มี

หน่วยงานด้านสาธารณสุขตั้งอยู่ในชุมชน จำนวน ๓ แห่ง มีพยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน ๙ คน อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ ๑๐๐ และมีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน จำนวน ๑๔ แห่ง

การถือครองที่ดิน ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน เนื่องจากพื้นที่ของชุมชนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโซน C เนื้อที่ ๒๐,๙๒๗ ไร่ และโซน E เนื้อที่ ๒๓๗ ไร่ ป่าน้ำยาวน้ำสวด และอยู่ในเขตป่าอุทยานแห่งชาติอินทบุรีเนื้อที่ ๗๗๒ ไร่

แหล่งเงินทุน เกษตรกรตำบลสะเนียนอาศัยแหล่งเงินทุนจากกองทุนเงินล้าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ กองทุนเงินแสน และเงินกู้สัจจะออมทรัพย์

การรวมกลุ่มเกษตรกร ปัจจุบันโครงการพัฒนาแบบพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียนได้พัฒนางานด้านสังคมและชุมชน ให้แก่ประชาชนในพื้นที่โดยการสนับสนุนการทำแผนชุมชน และการขับเคลื่อนการ นำไปใช้ประโยชน์ ๔ พื้นที่ ๔ ด้านหลัก คือส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่ม ได้แก่กลุ่มไม้ผล กลุ่มปลูกผัก การจัดตั้งกลุ่มและกองทุนเพื่อให้เกษตรกรบริหารจัดการตนเองได้ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเตรียมสหกรณ์ กลุ่มแปรรูป (วิสาหกิจชุมชน) การพัฒนาตลาดผลผลิตในชุมชน การพัฒนาหมู่บ้านสะอาดชุมชนเข้มแข็ง และสนับสนุนกิจกรรมวัฒนธรรมชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นรวมถึงงานบูรณาการในพื้นที่

ผลผลิตทางการเกษตร โดยการสนับสนุนการเพิ่มผลผลิตพืชไร่ (ข้าวไร่ และถั่ว) ส่งเสริมปลูกไม้ผลที่มีความเหมาะสม กับสภาพพื้นที่ ได้แก่ เงาะ มะนาว มะม่วง อาโวคาโด ทดแทนการปลูกพืชไร่ ส่งเสริมการเลี้ยงปศุสัตว์และประมง หมู ไก่ และปลา เพื่อสร้างรายได้เสริม และเพื่อการบริโภค ส่งเสริมการแปรรูปข้าวไร่พันธุ์เบียร์จี่กู ที่มีคุณค่าทางอาหารสูง และพัฒนางานหัตถกรรมท้องถิ่นและประยุกต์

แหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในพื้นที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชุมชนบ้านห้วยละเป๋ายา หมู่ ๑๐ ร่วมกับบ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ ๑๖ น้ำตกห้วยกลั่นฟาน บ้านห้วยระพี หมู่ที่ ๑๕

ผู้ปฏิบัติงาน

นายชวลิต สุทธเขตต์
นายอานนท์ ยอดญาติไทย
นายวุฒิพงษ์ แก้วยศ
นางสาวพรรณนิดา อรุณดี

ผู้จัดการโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงกลุ่มลุ่มน้ำน่าน
ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มงานโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง
กลุ่มลุ่มน้ำน่าน
หัวหน้าโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียง
เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงสะเนียง